

Haberlerdeki Üniversite - VI

Öğrencinin Sesi

2021

Fotoğraf: Beyza Kural

Yazan: Beyza Kural

Danışman: Prof. Dr. Burak Özçetin

Yayına Hazırlayan: Sivil Alan Araştırmaları Derneği

İÇİNDEKİLER

1	Giriş	1
2	Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi	2
3	Haber Analizleri	3
	3.1. Açıklamaları çerçeveleyen "Provakasyon" vurgusu	3
	3.2. Açıklamaları aktarılırken üretilen nefret söylemi	6
	3.3. Açıklamalarda aranan "Saygı"	10
	3.4. Açıklamaların yönü ve haberdeki yeri	11

1. Giriş

Haberlerdeki Üniversite raporlarında sık sık vurguladığımız noktalardan biri haberde sesleri duyurulan aktörlerin kimler olduğu ve bu seslerin nasıl aktarıldığının haber söylemindeki kurucu niteliği oldu. Haber bir seçme ve ayıklama sürecidir. Neyin haber değeri taşıyıp taşımadığı; belirli bir olaydaki hangi öğelerin habere dahil edileceği; hangi öğelerin habere dahil edilmeyeceği; haber kaynağı olarak kimlerin seçileceği; başlık, kelime ve fotoğrafla ilgili tercihlerin nasıl yapılacağı haber söylemi ya da çerçevesi dediğimiz olguyu belirler. Bütün bunlar haber söylemi ya da haber çerçevesi dediğimiz olguyu belirler. Haberi yapanların tercihleri, kapsadıkları ya da dışarıda bıraktıkları son derece önemlidir. Bu tercihlerden en önemli olanlarından biri de haberde kimin sesine yer verileceği ve nasıl yer verileceğidir. Öznenin sesi vardır, özne konuşur ve taleplerini, isteklerini, deneyimlerini, itirazlarını dillendirir. Haberde sesi duyulmayan özne -kim olursa olsun- sessizleştikçe haberin öznesi olmaktan uzaklaşır ve haberin nesnesine dönüşür. Kendisi konuşan değil; onun üzerine konuşulan “şey” olur. Böylece iktidarını, özerkliğini ve özgüllüğünü kaybeder. Sesini yitiren, sessizleştirilen “özne” nesneleştikçe muhtelif iktidar projelerinin ve siyasal/toplumsal muhayilelerin eylem alanına dönüşür, şeyleşir. Üzerine konuşulan mültecinin, trans bireyin, kadının, yoksulun, eylemcinin, Kürdün, Ermeninin vd. tecrübe ettiği şey budur aslında. “Konuşan” değil “üzerine konuşulan” nesne haline gelmek.

Boğaziçi eylemlerinin hükümet yanlısı medyada yer almasına baktığımızda bu nesneleştirme ve sessizleştirme sürecinin sistematik ve bilinçli bir şekilde uygulandığını görmek mümkün. Öğrenci aktivizmi sözünü söylemekten geri durmuyor ama hükümet yanlısı medya ekseriyetle bu sesi duymuyor ve yansıtmıyor; yansıdığı zamanda ise bu aktarıma her zaman hedef gösterme ve nefret söylemi eşlik ediyor. Eylemlerin öznesi olan öğrenciler ve öğrencilerin demokratik talepleri partizan ve yanlı bir yayıncılık politikasında boğulup kayboluyor. Bununla birlikte, öğrenciler kendi sözlerini dile getirmek için kendi medyalarını üretmeye çalışıyor ve sözlerini söylemeyi de bu sözü duyurmanın yollarını da bulmaya devam ediyor.

Hükümet yanlısı medyada öğrencilerin sözü ne kadar yer alıyor? Öğrencilerin sözünün bir şekilde yansıdığı haberlerde bu sözler nasıl yankılanıyor? Öğrencilerin sözünü bu haberlerden alanlar öğrencilere ne çeşit bir çerçeveden bakar oluyor?

Altıncı raporumuzda bu sorulara yanıt aramak için öğrencilerin sözüne bir şekilde yer veren haberlere daha yakından baktık.

2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

“Haberler Üniversite” raporlarını 4 Ocak-31 Mart tarihleri arasındaki A Haber, Akşam, Yeni Şafak, Takvim, Sabah, Akit Tv ve Yeni Akit’te öğrenci aktivizmi ile ilgili çıkan tüm haberleri tarayarak oluşturuyoruz.

Boğaziçi eylemlerine dair ilk raporumuzda incelediğimiz 353 haberden sadece 19’unda öğrencilerin sözlerine yer verildiğini belirtmiştik. Giriřte altını çizdiğimiz sessizleştirme ve nesneleştirme sürecinin açıkça görüldüğü bir tablo arz ediyor bu oran.

Öğrencilerin sözlerine bu kadar az yer verilmesinin yanında sözlerinin nasıl aktarıldığı da başka bir inceleme konusu oldu.

Eylemlere katılan öğrencilerin sözleri ve açıklamaları; haberlerin tamamında hedef gösterme, suçlulaştırma ya da nefret söylemi ile birlikte aktarıldı. “Asıl hedefin başka olduğu” vurgusu haberlerde sıklıkla karşımıza çıktı. Eylemlere katılanlara karşı açıklama yapan öğrencinin sözleri ise “işte gerçekler” vurgusuyla haberleştirildi.

Öğrencilerin açıklamaları “provokasyon” teması altında aktarılırken, LGBTİ+ öğrencilerin açıklamaları haberleştirilirken nefret söylemi üretildi. Öğrencilerin sözlerinin yönü, sözlerin habere yansıtılmasındaki farkı ortaya koydu. Eylemler lehine ve aleyhine açıklamaların haberleştirilmesi de farklıydı.

3.Haber Analizleri

3.1. Açıklamaları çerçeveleyen “Provokasyon” vurgusu

19 haberin altısında öğrencilerin basın açıklamalarına ya da basına yansıyan demeçlerine yer verildi.

Özellikle eylemlere dair haberlerde açıklamalar “Asıl amacın başka olduğu” vurgularıyla “provokasyon” ve “terör” temalarına ağırlık verilerek aktarıldı. Öğrencilerin açıklamalarda dile getirdikleri talepleri kriminalize edildi. LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık “sapkınlık” vurgularıyla kendini gösterdi.

Boğaziçi provokatörleri AK Parti iktidarına kinini çirkin ifadelerle kustu!

Boğaziçi provokasyonuna imza atan grup bugün Çağlayan Adliyesi’nde bir araya geldi. Gruptakiler burada yaptığı açıklamasında AK Parti iktidarına olan düşmanlıklarını hakaret içerikli ifadelerle kustu.

- *“Boğaziçi provokatörleri AK Parti iktidarına kinini çirkin ifadelerle kustu! Boğaziçi provokasyonuna imza atan grup bugün Çağlayan Adliyesi’nde bir araya geldi. Gruptakiler burada yaptığı açıklamasında AK Parti iktidarına olan düşmanlıklarını hakaret içerikli ifadelerle kustu”. (Yeni Akit, 7.1.2021)*

Adliye önündeki bir basın açıklamasını “Boğaziçi provokatörleri AK Parti iktidarına kinini çirkin ifadelerle kustu!” (Yeni Akit, 7.1.2021) başlığıyla veren haberde öğrenciler “provokatör” olarak tanımlandı. “Üniversite sınırlarından çıkan provokatörler dün Kadıköy’deki buluşmalarının ardından bugün de Çağlayan Adliyesi’nde bir araya geldi” cümlesiyle başlayan haberde eylemlerde gözaltına alınan 24 öğrenci için adliye önünde açıklama yapıldığı belirtilmedi.

Öğrencilerin açıklamasında yer alan “Bu birlikteliğin bize verdiği güçle iktidarını kaybetme korkusundan bizi tir tir titreyerek izleyenlere sesleniyoruz: Baskılarınızla, tutuklamalarınızla gençliği yıldırılmazsınız” cümleleri “Burada basın açıklaması düzenleyen grup, AK Parti iktidarına olan kinini çirkin ifadelerle kustu” denilerek aktarıldı.

Açıklamadan iki paragraf “*Bakın neden eylem yapıyorlarmış!*” ve “*Polis saldırıyor iddiası!*” ara başlıklarıyla habere yansıdı. Belediyelere yönelik kayyum uygulamalarına karşı cümleler “*terör*” vurgusu ile aktarıldı. Polis saldırıyor iddiası ara başlığının üzerinde de etraflarını saran polis kalkanlarına karşı tekme atan bir öğrencinin önde olduğu bir fotoğraf kullanılması dikkat çekti.

Rektör protestosu denildi, HDP'ye destek verildi

- **“Rektör protestosu denildi, HDP'ye destek verildi” (Sabah, 22.1.2021)**

Kadıköy'deki eyleme dair “*Rektör protestosu denildi, HDP'ye destek verildi*” (Sabah, 22.1.2021) başlıklı bir başka haberde de açıklamada yer alan HDP belediyelerine yönelik kayyum uygulamasına dair ifadeler HDP'nin ve öğrencilerin kriminalize edilmesi şeklinde aktarıldı. Haberde Melih Bulu'yu protesto etmek “iddia” iken asıl bir araya gelme sebebinin “*HDP'nin ve LGBTİ+'ların seslerini duyurma*” olduğu vurgusu yer alıyordu. Eylemde dile getirilen kimi taleplere yönelik suçlulaştırma ve LGBTİ+ öğrencilere yönelik ayrımcılık cümlelerde karşımıza çıktı.

Boğaziçi Üniversitesi Dayanışma Grupları Rektör Melih Bulu'yu protesto etme iddiasıyla bir grup öğrenci ve sol örgüt üyeleri Kadıköy Rihtım'da bir araya geldi. Protestoda ise rektör atamasına kısa bir bölüm ayrılırken terörle iltisaklı oldukları tespit edilerek görevden alınan ve yerine kayyum atanan HDP'nin ve LGBT üyelerin seslerinin duyulmasına geniş yer verildi.

- ***“Boğaziçi Üniversitesi Dayanışma Grupları Rektör Melih Bulu'yu protesto etme iddiasıyla bir grup öğrenci ve sol örgüt üyeleri Kadıköy Rihtım'da bir araya geldi. Protestoda ise rektör atamasına kısa bir bölüm ayrılırken terörle iltisaklı oldukları tespit edilerek görevden alınan ve yerine kayyum atanan HDP'nin ve LGBT üyelerinin seslerinin duyulmasına geniş yer verildi.” (Sabah, 22.1.2021).***

Boğaziçi Dayanışması'nın yazılı açıklamalarını görsel olarak da ekleyen iki haberde de öğrenciler “provokatör” olarak tanımlanırken Melih Bulu'nun istifası “bahane” ve öğrencilerin eylemlerindeki “asıl amacın başka olduğu” vurguları metinlere hakimdi.

Cumhurbaşkanlığı görüşme talep etti: Boğaziçi provokatörlerinin asıl amacı ortaya çıktı!

Cumhurbaşkanlığı, Boğaziçi Üniversitesinde protestolarına devam eden grupla bir görüşme talep etti. Boğaziçi Dayanışması adlı oluşum ise twitter hesabından yaptığı paylaşım ile asıl amaçlarının ne olduğunu gözler önüne serdi.

- *“Cumhurbaşkanlığı görüşme talep etti: Boğaziçi provokatörlerinin asıl amacı ortaya çıktı! Cumhurbaşkanlığı, Boğaziçi Üniversitesinde protestolarına devam eden grupla bir görüşme talep etti. Boğaziçi Dayanışması adlı oluşum ise twitter hesabından yaptığı paylaşım ile asıl amaçlarının ne olduğunu gözler önüne serdi.” (Yeni Akit, 7.1.2021)*

“Cumhurbaşkanlığı görüşme talep etti: Boğaziçi provokatörlerinin asıl amacı ortaya çıktı!” (Yeni Akit, 7.1.2021) başlıklı haberde açıklama “Amaçlarının 'kaos çıkartmak' olduğunu ispatladılar!” ara başlığıyla aktarıldı. Eylemlere destek veren muhalefet partileri, toplumsal muhalefetin tepki gösterdiği başka konuların hatırlatıldığı haberde “büyük resim” vurgusu eksik kalmadı. “Gezi kalkışmasında 3. Köprü, İstanbul Havalimanı ile Çanakkale Köprüsü ve Kanal İstanbul yapılmasını isteyenler bugün de Rektör istifa etsin bahanesine sığındı” cümlesinin öğrencilerin talepleri sıralandı; ancak haberin genel teması nedeniyle talepler de kriminalize edilmiş olarak yansıtıldı.

Yazılı açıklamanın benzer vurgularla aktarıldığı *“Boğaziçi provokatörleri itiraf etti: Bakan rektör yardımcılığı koltuğu neden boş kaldı” (Yeni Akit, 23.1.2021) başlıklı bir başka haberde de “Yurt dışından da destek alıyorlar” ara başlığıyla “dış mihraklar”, “kaos çıkarma”, “provokasyon” temaları baskındı.*

Boğaziçi provokatörleri itiraf etti: Bakın rektör yardımcılığı koltuğu neden boş kaldı

Boğaziçi Üniversitesi'nde Rektör olarak görevlendirilen Prof. Dr. Melih Bulu'yu bahane ederek ortalığı karıştırmaya çabalayan grup, yayımladığı bültende rektör yardımcılığı koltuğunun neden boş kaldığını itiraf etti.

- *“Boğaziçi provokatörleri itiraf etti: Bakın rektör yardımcılığı koltuğu neden boş kaldı. Boğaziçi Üniversitesi'nde Rektör olarak görevlendirilen Prof. Dr. Melih Bulu'yu bahane ederek ortalığı karıştırmaya çabalayan grup, yayımladığı bültende rektör yardımcılığı koltuğunun neden boş kaldığını itiraf etti.” (Yeni Akit, 23.1.2021)*

3.2. Açıklamaları aktarırken üretilen nefret söylemi

Öğrencilerin sözlerine yer verilen haberlerde hedef gösterilme yaygınken konu LGBTİ+ öğrenciler olduğunda bunu nefret söylemi de izledi. LGBTİ+ öğrencilerin bir başka gazeteyle verdikleri röportajı *“Eşcinsel sapkın İslam'la zıtlıklarını itiraf etti: 'Bundan dolayı bizimle uğraşıyorlar’”* (Yeni Akit, 4.2.2021) başlığıyla haberleştiren Yeni Akit'in haberi bu nefret söylemine örnek oldu. LGBTİ+'ları “sapkın”, “azgın” gibi kelimelerle tanımlayarak nefret söylemi üretilen haberde muhalif medya da hedef alındı.

Eşcinsel sapkın İslam'la zıtlıklarını itiraf etti: 'Bundan dolayı bizimle uğraşıyorlar'

Kabe-i Muazzama'ya hadsiz bir hakarete bulunarak Müslümanların sinir uçları ile oynayan LGBTİ'li azınlara, muhalif medya kucak açtı.

Google News

2021-02-04 17:41:00 - 2021-02-04 17:47:42

- *"Son dakika: İçişleri Bakanlığı Sözcüsü Çataklı'dan 'Katil polis' sloganları atan Boğaziçi'ndeki provokatörlere sert tepki. Son dakika haberine göre; İçişleri Bakanlığı Sözcüsü İsmail Çataklı, "Boğaziçi Üniversitesinde gerçekleşen bir protesto gösterisi sırasında Türk polisine yönelik atılan hadsiz slogan, bizleri son derece üzdü." dedi. İsmail Çataklı, "Polislerimize katil denmesini bizim kabul edebilmemiz ve buna sessiz kalmamız mümkün değildir." ifadelerini kullandı. Çataklı, Boğaziçi Üniversitesi'nde gözaltına alınan 17 kişiden yalnızca ikisinin üniversitenin kayıtlı öğrencisi olduğunu söyledi. Çataklı, 15 kişinin içinde MLKP'den diğer örgütlere kadar birçok terör kaydı olduğunu duyurdu." (A haber, 6.1.2021)*

Öğrencilerin açıklamalarını ve onlara destek verenlerin sözlerini onları hedef göstererek haberleştirildi. "LGBTİ'lisi TTB'lisi aynı çukurda buluştu: Boğaziçi provokasyonu devam ediyor!" (Yeni Akit, 26.2.2021) başlığı bu haberlerin öne çıkan örneklerinden oldu.

LGBTİ'lisi TTB'lisi aynı çukurda buluştu: Boğaziçi provokasyonu devam ediyor!

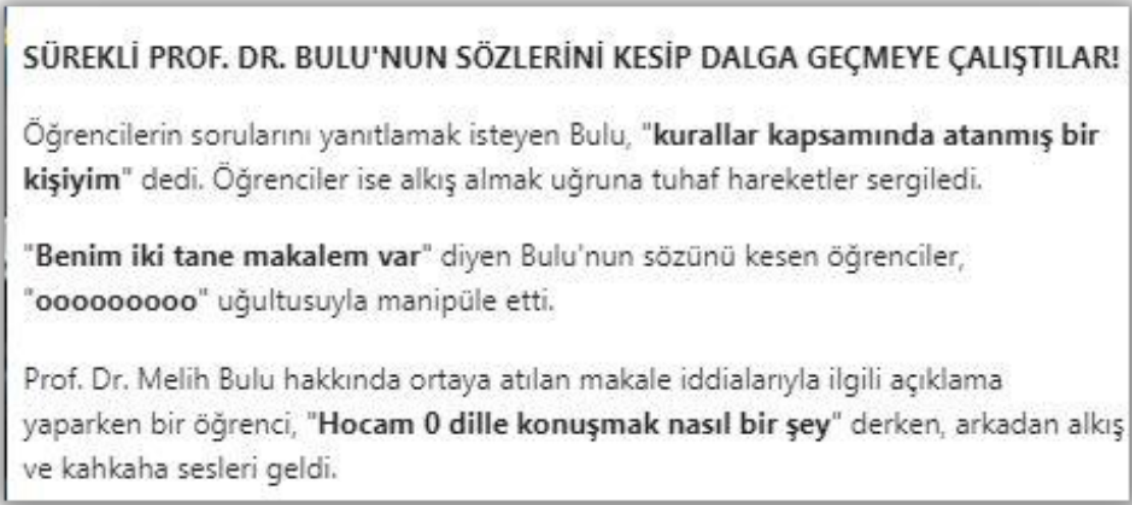
CHP, HDP ve yasa dışı örgütleri arkasına alarak Boğaziçi provokasyonuna soyunan gruba medet umdukları LGBTİ ile birlikte bir destek de Türk Tabipler Birliği'nden geldi.

- *“LGBTİ'lisi TTB'lisi aynı çukurda buluştu: Boğaziçi provokasyonu devam ediyor! “CHP, HDP ve yasa dışı örgütleri arkasına alarak Boğaziçi provokasyonuna soyunan gruba medet umdukları LGBTİ ile birlikte bir destek de Türk Tabipler Birliği'nden geldi.” (Yeni Akit, 26.1.2021)*

Haberde, Türk Tabipler Birliği'nin destek eylemi *“Prof. Dr. Melih Bulu'yu bahane ederek Boğaziçi provokasyonuna soyunan gruba destek veren eşcinsel sapkınlarla TTB yöneticileri aynı çukurda buluştu”* ifadeleriyle aktarıldı. Eylemler sürecinde kapatılan Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübünün sosyal medya hesabından paylaştığı açıklama *“Eşcinsel sapkınlar meydan okudu!”* ara başlığıyla verildi. Nefret söyleminin yanı sıra karşılaşılan tehditler de *“yaygara”* denilerek küçümsendi.

3.3. Açıklamalarda aranan “Saygı”

Haberlerdeki “saygısızlık” vurgusu “dine saygısızlık” ile sınırlı kalmadı. Öğrenciler ile Melih Bulu arasında geçen konuşmaya yer verilen haberde öğrenciler “şımarık narsist kitle psikolojine sahip”, Bulu’ya tepkileri de “edeb dışı” olarak tanımlandı. “Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Melih Bulu, istifasını isteyen bir grup öğrencinin arasına indi ama...” (Takvim, 6.1.2021) başlıklı bu haberde Melih Bulu “sakin, mütevazı”, öğrenciler “algı operasyonundan etkilenen” olarak konumlandırıldı. Konuşmaların diyalog şeklinde aktarıldığı haberde öğrencilerin alkış ve ıslıkları “ayıp” olarak aktarıldı ve Bulu’nun “marjinallere tahammül ettiği” ifadeleri kullanıldı.

- **“SÜREKLİ PROF. DR. BULU'NUN SÖZLERİNİ KESİP DALGA GEÇMEYE ÇALIŞTILAR! öğrencilerin sorularını yanıtlamak isteyen Bulu, "kurallar kapsamında atanmış bir kişiyim" dedi. Öğrenciler ise alkış almak uğruna tuhaf hareketler sergiledi. "Benim iki tane makalem var" diyen Bulu'nun sözünü kesen öğrenciler, "oooooooo" uğultusuyla manipüle etti. Prof. Dr. Melih Bulu hakkında ortaya atılan makale iddialarıyla ilgili açıklama yaparken bir öğrenci, "Hocam 0 dille konuşmak nasıl bir şey" derken, arkadan alkış ve kahkaha sesleri geldi.”** (Takvim, 6.1.2021)

3.4. Açıklamaların yönü ve haberdeki yeri

Öğrencilerin sosyal medya paylaşımları haberlere sıklıkla konu oldu. Eyleme katılan öğrenciler ile eyleme tepki gösterenlerin paylaşımları haberleştirilirken iki ayrı uç yer aldı. Eyleme katılan öğrencilerin paylaşımları “terör” vurgusu kriminalleştirilip öğrencilerin hedef gösterilmesi şeklinde aktarıldı. Eyleme katılan öğrencilerin açıklamalarına dair haberlerde de sıklıkla “yalan, iftira” olduğu vurgusu hakim oldu.

Eyleme tepki veren bir öğrencinin paylaşımı ise beş ayrı haber sitesinde “gerçeği anlattı, Boğaziçi öğrencilerinden tepki” başlıklarıyla, provokasyon vurgusunu destekleyen bir “iç ses” temasındaydı ve doğruluğu sorgulanmadan haberleştirildi.

- **“Boğaziçili öğrenci tüm gerçeği anlattı! (Yeni Akit, 6.1.2021)**

Bir öğrencinin sosyal medyada “Boğaziçili görünmeye çalışan teröristler var” dediği “Bir grup teröristin eylemi trolleyip polise saldırdığı, polisin alttan aldığı” ifadelerini kullandığı tweet zinciri “gerçeği anlattı” ve “öğrencilerin isyanı” vurgularını içeren başlıklarla haberleştirildi. Bu haberlerde 5. raporumuzda bahsettiğimiz kriminalleştirmeye örnekler oldukça sıklıkla. Eylemlerde atılan sloganların “terör”le bağlantılı olduğu iddiaları, gözaltına alınan öğrencilerin “terörle iltisaklı olduğu” yönde cümleler eyleme destek veren siyasetçilerin hedef gösterilmesi bu haberlerde öne çıktı.

“Boğaziçi Üniversitesi’nde polise saldırıp PKK sloganı atanlar kimler? Boğaziçili öğrenci her şeyi anlattı.” (A Haber, 5.1.2021) başlıklı haberde sloganlar suç unsuru olarak aktarıldı.

Rektör Melih Bulu'nun atanmasının ardından eyleme başlayan öğrenciler, PKK sloganları attı. Boğaziçi Üniversitesi'ndeki olaylarda polisler saldıranlar, "Ellerinde sapanlar vuruyor bu çocuklar, kalkın ayağa kalkın biz şehirden siz köyden" ve "Katil polis üniversiteden defol" sloganları atmıştı.

- *"Rektör Melih Bulu'nun atanmasının ardından eyleme başlayan öğrenciler, PKK sloganları attı. Boğaziçi Üniversitesi'ndeki olaylarda polisler saldıranlar, "Ellerinde sapanlar vuruyor bu çocuklar, kalkın ayağa kalkın biz şehirden siz köyden" ve "Katil polis üniversiteden defol" sloganları atmıştı." (A Haber, 5.1.2021)*

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden provokasyon isyanı: "Boğaziçili görünmeye çalışan teröristler var"

Boğaziçi Üniversitesi CHP ve HDP ittifakının ve bazı örgütlerin kışkırtmasıyla karıştı. Öğrenci bile olmayan örgüt üyeleri, öğrenciymiş gibi ortalığı karıştırdı, sokakları alevlendirme peşine düştü. Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri duruma isyan ederek "Eylemi kışkırtmak için içeri girenler polise saldırdı. Polisimiz, hep alttan aldı. Halk TV, KRT ve Tele 1 canlı yayına geçti. Basın açıklamasında Boğaziçili olmayanlar konuştu." dedi.

- *"Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden provokasyon isyanı: "Boğaziçili görünmeye çalışan teröristler var" Boğaziçi Üniversitesi CHP ve HDP ittifakının ve bazı örgütlerin kışkırtmasıyla karıştı. Öğrenci bile olmayan örgüt üyeleri, öğrenciymiş gibi ortalığı karıştırdı, sokakları alevlendirme peşine düştü. Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri duruma isyan ederek "Eylemi kışkırtmak için içeri girenler polise saldırdı. Polisimiz, hep alttan aldı. Halk TV, KRT ve Tele 1 canlı yayına geçti. Basın açıklamasında Boğaziçili olmayanlar konuştu." dedi. (Takvim, 6.1.2021)*

Altı haberin ikisinde tek bir öğrencinin açıklaması “Boğaziçi üniversitesi öğrencileri” olarak tanımlanmıştı. Haberlerde “dışarıdan gelenlerin yaptığı eylemlere karşı Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin tepki gösterdiği” vurgusu yer alıyordu.

Giriş Tarihi: 6.1.2021 07:14 Son Güncelleme: 6.1.2021 09:42

Son dakika: Öğrenciler isyan etti! Boğaziçili görünmeye çalışan teröristler var

- *“Son dakika: Öğrenciler isyan etti! Boğaziçili görünmeye çalışan teröristler var. (Sabah, 6.1.2021)*

SİVİL ALAN ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ